

- V. 11. Albowiem okazała się łaska Boża, zbawienna wszystkim ludziom.
- 12. Cwicząca nas, ałysiny odrzekłszy się niepobożności i świeckich pożądliwości, trzeźwie, i sprawiedliwie i pobożnie żyła na tym świecie.
- 13. Oczekując onej * błogosławionej nadziei, i objawienia chwały wielkiego Boga i zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa; * Filip. 3.20.
- 14. Który dał samego siebie * za nas, aby nas wykupił od wszelkiej nieprawości, i oczyścił sobie samemu lud własny, gorliwie nasładyjący * dobrych uczynków. * Gal. 1.4. r. 2.20. * Ehez. 2.10.
- 15. To mów i namominaj, i strój ze wszelką powagą; * żaden tobą niechaj nie gardzi. * 1 Tym. 4.12.

ROZDZIAŁ III.

I. Zaleca, aby ogółem wszystkich do postępowania z cieższością upominał I. 2. II. przeszło życie wspomniawszy 3-6. III. uczy, aby upamiętliwać do krętu i łaskę Bożą przyniesioną przez Chrystusa, którego opuszczać 9-15.

Napominaj ich, aby * zwierzchnościami i przełożenstwom poddaniymi i postępowani mi byli, i aby do każdego dobrego uczynku gotowymi byli; * Mark. 12.17. Kazym. 13.1.

2. Nikogo nie lżyj, nie byli zwadliwymi, ale układnymi, okazując wszelką skromność przeciwko wszystkim ludziom.

III. 3. Albowiem i myśny byli * niekiedy głupimi, upornymi, błądzącymi, słuząc pożądliwościom i rozkoszom rozmatym, w złości i w zazdrości mieszka- jąc, przemierzylmy, jedni drugich niena- wiadzącymi, * 1 Kor. 6.11.

4. Ale gdy się okazała dobrotliwość i miłosć ku ludziom zbawiciela naszego Boga,

Ten list do Tytusa, który był postanowiony piewszym biskupem zboru Krecelskiego, napisany jest z Nikopolu, miasta Macedońskiego.

List Ś. Pawła Apostoła do Filemona.

ROZDZIAŁ JEDEN.

I. O pewnej sprawie mówiac, od Boga ją zaczyna 1-7. II. o odsyłając sługę, który był zbiegł od pana, za nim się przysyła, i o dobrotliwości chrześcijańskiej piękne nauki podaje 8-15.

Paweł, więzien Chrystusa Jezusa i Ty- moteusz brat, Filemonowi miłemu a po- mocnikowi naszemu,

2. I Apfi miłej, i Archipowi, spó- łecznemu naszemu bojownikowi, i zbo- rowi, który jest w domu twoim.

6. Aby społeczność wiary twojej była skuteczna ku poznaniu wszystkiego do- brego, które w was jest przez Chrystusa Jezusa.

7. Albowiem radość wielką mamy i pociechę z miłości twojej, bracie! i z wię- trzności świętych sa oddatzone przez cię.

II. 8. Przetóż choć mam wielką bez- pieczność w Chrystusie, abym ci roz- kazał, co przynależy;

9. Jednak dla miłości raczej proszę, takowym będąc, to jest Paweł stary, a teraz i więzien Jezusa * Chrystusa. * 2 Tym. 1.18.

10. Proszę cię tedy za synem * moim Onezymem, któregom urodził * i w wie- zieniu mojem; * Kolos. 4.9. i 1 Kor. 4.15.

11. Który tobie niekiedy był niepo- żyteczny, ale teraz tobie i mnie bardzo pożyteczny; któregom odesłał.

12. Przetóż go ty jako wnetrznosci moje przyjmij;

13. Któregom ja chciał przy sobie zatrzymać, aby * mi posługiwał zamiast ciebie w więzieniu dla Ewangielii. * Filip. 2.30.

14. Ale bez * woli twojej nie chcie- łem nie uczynić, aby dobry twój uczy- nek nie był jako z przymuszania, ale z dobrej woli. * 2 Kor. 9.7.

15. Albowiem smać dla tego odłączył * Amen.

Ten list do Filemona napisany jest z Rezym przez Onezymu sługę.

List Ś. Pawła Apostoła do Żydów.

ROZDZIAŁ I.

I. Aby nauka Chrystusowa zalecił, najprzód o osobie jego mówi 1-3. II. a przestając go mał Anioły 4. III. z różnych miejsc Pisana Ś. Bóstwa jego dowodzi 5-14.

Częstokrot i wieloma sposobami ma- wiął niekiedy Bóg ojcom przez proroków; 2. W te dni ostateczne mówił nam wil dzieciem * i wszystkim rzeczom, przez * * którego i wieli uczył. * Jan. 8.30. * Ehez. 2.6. * Jan. 1.33. Kolos. 1.10.

3. Który będąc jasnością chwały i wyrażeniem * istności jego, i zarzy- mując wszystkie rzeczy słowem mocy swojej, oczyszczenie * grzechów naszych prz samego siebie uczyniwszy, usiadł na prawicy * * majestatu na wysokościach. * 2 Kor. 4.4. * Ehez. 1.7. * 2 Jm. 1.1. r. 12.2.

II. 4. Tęm się znaczniejszym stawczy nad Anioły, czém znaczniejsze nad nie odziedzyczył imię.

III. 5. Albowiem któremuż kiedy z A- niolów rzekł: Tys * jest syn mój, jam cię dziś spłodził? I zasje: Ja mu * będę ojcem, a on mnie będzie synem? * Ps. 37. Dae. 18.38. 2 Jm. 1.14. * 2 Jm. 1.17. r. 10.10. r. 10.7.

6. A zasje, gdy wprowadza pierwo- rodnego na okrag świata, mówi: A niech się mu kłaniają * wszyscy Aniołowie Bóży. * Ps. 97.7.

7. A zasię o Aniołach mówi: Który Anioły swoje czyni * duchami, a służy swoje płomieniem ognistym. * Ps. 104.

8. Ale do Syna mówi: Stolica twoja, o Bóże! na wieki wieków; laska spra- wiedliwości jest laska królestwa twego. * 2 Sam. 7.16. r. 1 Kor. 11.14. r. 2.4.7.

9. Umikowałeś sprawiedliwość, a nie- nawidziłeś nieprawości; przetoż po- mazaj cię, o Bóże! Bóg twój olejkien wesała nad uczestników twoich.

10. I tyś, Panie! na początku ugrun-
tował ziemię, a niebiosy są dziełem rąk
twoich.
11. Oneś pominął, ale ty zostajesz;
a wszystkie jako szafa zwiotczą.
12. A jako odzieniu zwinięz je, i będą
odmienione; ale ty * tenaz jest, a lata
twoje nie ustana.
13. A do któregoż kiedy z Aniołów
rzekł: Siądź po prawicy mojej, dokąd
nie położę nieprzyjaciół twoich podno-
żem nóg twoich?
14. Izali wszyscy nie są duchami
usługującymi, którzy na posługę wywa-
ją posłani dla tych, którzy zbawienie
odliczyć mają?

ROZDZIAŁ II.

1. Pokazuje, że nowego zakonu marki bardziej prze-
strzegał niż starożytności. II. iż Chrystus Pan
sunt sic człowiekiem, umiał i zmartwychwstał 9. 10. III.
Przełoż musiny tém pilnej przestrze-
gnąć tego, cośmy słyszeli, byśmy snąc
nie przeciekli.
2. Bo ponieważ przez Anioły mówio-
ne słowo było pewne, a każde przestę-
stwo i nieposłuszeństwo wzięło spra-
wiedliwa zapłatę pomysł:
3. Jakóż my ucieczemy, jeśli zanie-
dhamy tak wielkiego zbawienia, które
wzwyż poczętek opowiadania przez
samego Pana od tych, którzy go słysze-
li, nam jest potwierdzone?
4. Którym i Bóg świadectwo wyda-
wał przez znaniona i cuda i rozliczne
moce, i przez udzielanie Duchu Świę-
tego według woli swojej.
5. Albowiem nie Aniołom poddał
świat przyszły, o którym mówimy.
6. A świąteczny ktoś na niektórych
miejscu, mówiąc: Cóż jest * człowiek,
iż nam pamiętasz, albo syn człowieczy,
iż go nawiedzasz?
7. Na małą chwilę mniejszym uzy-
niesz go od Aniołów, chwala i cześć
ukoronowałś go, i postanowiłś go
nad uczynkami rąk twoich,
8. Wszystkieś poddał pod nogi jego.
A * poddawszy mu wszystko, nie nie
zostaw, co mu podanego nie było;
lecz teraz jeszcze nie widzimy, aby mu
wszystko poddane było.
9. Ale tego, który na małą chwi-
lę mniejszym * stał się od Aniołów, je-
żusa widzimy przez uciepienie śmierci

chwala i cześć ukoronowanego, aby z ka-
żdej Bożej za wszystkich śmierci sko-
stawał.
10. Albowiem należało na tego, dla
którego * jest wszystko, i przez którego
jest wszystko, aby wiele synów do chwa-
ły przywołać, wodza i zbawienia ich
przez uciepienie * doskonałym uczynił.
11. Bo ten, który poświęca, i ci,
którzy bywają poświęceni, z jednego są
wszystcy, dla której przyczyny i nie wsty-
dzi się, ich braćmi nazywać.
12. Mówiąc: Opowiem imię * twoje
braciom moim, w pośrodku zgroma-
dzenia śpiewać ci będą.
13. I zasię: Ja w nim * ufać będę;
a zasię: Oto ja i dzieci, i które mi * dał
Bóg.
14. Ponieważ tedy dzieci społeczność
mają ciała i krwi, i on także stał się ich
uczestnikiem, aby * przez śmierć zniszc-
zył i tego, który miał władzę śmierci,
to jest diabła.
15. A żeby wyswobodził tych, którzy dla
bojaźni śmierci po wszystkiek czas żywoła
podlegli byli niewoli.
16. Bo zaiste nigdzie nie przyjął
Aniołów, ale następnie Abrahamowe
przyjął.
17. Skąd miał być we wszystkich po-
dobny braciom, aby był inkosiernym
i wiernym najwyższemu kapłanem w tém,
co się u Boga na ubłaganie za grzechy
hudzkie dźmiać miało.
18. Albowiem że sam * cierpiąc be-
dąc kuszony, może tych, którzy są w po-
kusach, ratować.

ROZDZIAŁ III.

I. Mojżesz mniejszy od Chrystusa Pana 1-4. II. tak
jako mniejszy jest singa od pana swego 3. 6. III. upo-
dobny był Bogu 10. IV. Chrystus Pan, który
był Bogiem, był i człowiekiem 11. V. albo kto postępującym
kontrym, aby tego zaliczać 12-19.
Przełoż, bracia, święci, * powołania
niebieskiego uczestnicy! i obaczcie spo-
staka i najwyższego kapłana wyznania
naszego, Chrystusa Jezusa,
2. Wiernego temu, który go posta-
nowił, jako i Mojżesz był * we wszyst-
kim domu jego.
3. Albowiem tém większej chwały
ten nad Mojżesza godzien, im większą
część ma budownik domu, niżeli * sam
dom.
4. Bo każdy dom bywa budowany od

ROZDZIAŁ IV.

1. Do groby przyszedł Żydom upominanie, by snaci
jako ich otcowie od poczęcia zgotowanego, nie utraci-
li-10. II. ale aby się o to, jakoby do niego weszli, pil-
nie starali 11-13. III. A zabrn mowi o kłopotawcy
Chrystusowym 14-18.
Bojmyz się tedy, aby snąc zaudubaw-
szy obietnicy o wejściu do od poczę-
cia, nie zdał się kto z was być
upośledzony.
2. Albowiem i nam zwiastowana jest
Ewangelijska jako i onym, ale im nie po-
mogło słowo, które słyszeli, przeto iż
nie było złączone z wiarą tych, którzy
słyszeli.
3. Albowiem wniędzieni do od poc-
zęcia, którzyśmy uwierzyli, jako po-
wiedział: Przetożem przysiągł * w gnie-
wie moim, że nie wniędą do od poc-
zęcia mojego; choć dokonano są dzieła
Boże od założenia świata.
4. Albowiem tak powiedział na je-
dnym miejscu o siódmym dniu: I odpo-
czną Bóg dnia siódmego * od wszyst-
kich spraw swoich.
5. A tu zasię: Ze nie wniędą do od-
pocznienia mego.
6. Ponieważ tedy to zostaje, że nie-
który wchodzi do niego, a ci, którym
pierwej zwiastowano, nie weszli dla nie-
dowiarstwa,
7. Zasię naznacza dzień niektórych:
Dziś, mówiąc * przez Dawida po tak
długim czasie (jako powiedziano): Dziś,
jeżeli słyszycie głos jego usłyszeli, nie za-
twardzajciez serc waszych.
8. Albowiem jeżeliby im Jozue odpo-
cznienie sprawił, nie mówiliby był po-
tém o inszym dniu.
9. A tak zostaje jeszcze od poc-
zęcia, nie ludowi Bożemu.
10. Albowiem ktobykolwiek * wszedł
do od poczęcia jego, i on także odpo-
czną od spraw swoich, jako i Bóg od
swoich.
11. Starajmyz się tedy, abyśmy
kto nie wpadł w tenże przykład niedo-
wiarstwa.
12. Boć żywe jest słowo Boże, i sku-
teczne, i przerwawcze nad * wszelki
miecz po obu stronach ostrzy, i przeni-
kające aż do rozdzielenia i duszy i du-
cha, i stawów, i spików, i rozemawiają-
ce myśli i zdania serdeczne.
13. A niemasz żadnego * stworzenia,

kogo; ale który wszystkie * rzeczy zhu-
dował, Bóg jest.
14. A byłci * Mojżesz wierny we
wszystkim domu jego, jako sługa, na
świadectwo i tego, co potem miało być
mówione.
15. Ale Chrystus jako syn nad domem
swoim panuje, którego domem * my
jesteśmy, jeżeli tylko tę pewną ufność
i tę chwałę nadziei aż do końca sta-
teczną zachowamy.
16. Przełoż jako mówi Duch
Święty: Dziś, jeżeli słyszycie głos * jego
usłyszeli,
17. Nie zatwardzajciez serc was-
szych, jako * w rozdarżeniu, w dzień
onego pokuszenia na puszczy.
18. Gdzie nie kusili otcowie wasi,
i doświadczał mię, i widzieli sprawy
moje przez czterdzieści lat.
19. Dlatego się rogniewał na ten
naród i rzekł: Ci zawsze błądzą
sercem, a oni nie poznawają dróg moich.
20. Jakom przysiągł * w gniewie moim,
że nie wniędą do od poc-
zęcia mego.
21. Ale napominajcie jedni * drugich
na każdy dzień, póki się Dziś nazywa,
aby kto z was nie był zatwardzony
oszukiwaniem grzechu.
22. Albowiem stałimy się * uczę-
stnikami Chrystusa, jeżeli tylko pocz-
tek tego gruntu aż do końca i stałeczny
zachowamy.
23. Przełoż póki bywa * rzezone:
Dziś, * jeżeli słyszycie głos jego usłyszeli,
nie zatwardzajciez serc waszych, jako
w onem rozdarżeniu.
24. Albowiem niektórzy usłyszawszy,
rozdarżili Pana, ale nie wszyscy, którzy
byli wyszli z Egiptu przez Mojżesza.
25. A na którychże się gniewał przez
czterdzieści lat? Izali nie na tych, którzy
grzeszyli, których ciała * poległy na
puszczy?
26. A którymże * przysiągł, że nie
mieli wnięd do od poc-
zęcia jego? Aż
nie tym, którzy byli nieposłusznymi?
27. I widzimy, iż tam nie mogli
wnięd dla niedowiarstwa.

AD HEBRAEOS 4. 5. 6.

któreby nie było jawne przed obliczem jego; owszem wszystkie rzeczy obrażone są i odkryte oczom tego, o którym mówimy.

III. 14. Przetóż mając najwyższego kapłana wielkiego, który przeniknął niebios, i Jezusa, Syna Bożego, trzymajmy się tego ** wyznania.

15. Albowiem nie mały najwyższego kapłana, któryby nie mógł z nami cierpieć krewkości naszych, lecz skuciernego we wszystkim na podobieństwo nas, oprócz grzechu.

16. Przystąpmyż tedy z ufnością do tronu łaski, abyśmy dostąpili miłosierdzia, i łaskę znaleźli ku pomocy czasu przegodnego.

ROZDZIAŁ V.

I. Najwyższego kapłana urząd 1-5. II. Chrystus nasz od Boga ustanowiony najwyższym kapłanem 6. III. a on, co, co ma właśnie należało, przesławił odpowiadając 7-14.

Albowiem każdy najwyższy kapłan z ludzi wzięty za ludzi bywa postanowiony w tych rzeczach, które do Boga należą, to jest, aby ofiarował dary, i ofiary za grzechy.

2. Któryby mógł, jako przystoi, uznać się nieumiejętnych i błądzących, będący sam obłożony krewkością.

3. A dla tej jest powinien, jako za lud, tak i sam za się ofiarować za grzechy.

4. A nikt sobie tej czci nie bierze, tylko ten, który bywa powołany od Boga jako * i Aaron.

5. Tak i Chrystus nie sam sobie tej czci przywłaszczał, aby się stał najwyższym kapłanem; ale ten, który mu rzekł: Syn mój * jesteś ty, jam cie dzisiaj spłodził.

II. 6. Jako i na inszém miejscu mówili: Tys jest * kapłanem na wieki według porządku Melchisedekowego.

III. 7. Który za dni ciała swego morderliwy i umiżone * prośby do tego, który nim wielknie i ze sznami ofiarował, i wysłuchany jest dla uczciwości.

8. A choć był Synem Bożym, wszakże z tego, co cierpiał, nauczył się * postuszeństwa.

9. A tak doskonałym będąc, stał się wszystkim sobie postusznym przyczyną zbawienia wiecznego.

Do Żydów 6. 7.

9. A wszakże, najmilsi! pewniśmy potém téż król Salem, co jest, król pokoi, chociaż tak mówimy.

10. Albowiem nie jest Bóg niesprawiedliwy, aby zapomniał pracy waszej i pracowitej miłości, któraście okazali imieniem jego, gdyście służyli świętym i jeszcze służycie.

11. A zadamy, aby każdy z was toż staraniem pokazywał ku nabyciu zupełnej nadziei aż do końca.

12. Abyście nie byli gnusnymi, ale naśladowcami tych, którzy przez wiarę i cierpliwosć odnieśli zwycięstwo.

IV. 13. Albowiem Bóg obietnicę czyniąc Abrahamowi, gdy nie miał przez kogo większego przysiądz, * przysiągł przez siebie samego.

14. Mówiąc: Zaliste * błogosławiąc błogosławić ci będę, i rozmnażając rozmnóżę cie.

15. A tak długo czekając, dostąpił obietnicy.

16. Ludzieć wprawdzie przez większego przysięgają, a przysięga, która się dzieje ku potwierdzeniu, jest między nimi koncem wszystkich sporów.

V. 17. Dlatego téż Bóg chcąc dostatecznie okazać dziedziom obietnicy nieodmiennosć rady swojej, uczynił na to * przysięgę.

18. Abyśmy przez dwie rzeczy nieodmiennie (w których niemożebne, aby Bóg kłamał) warowna pociechę mieli, my, którzyśmy się uciekli ku otrzymaniu wystawionej nadziei,

ROZDZIAŁ VII.

VI. 19. Która mamy jako kotwicę duszy, i bezpieczną, i pewną, i wchodzącą aż wewnątrz za zasłonę,

20. Gdzie przewodnik dla nas wszedł Jezus, stawszy się według porządku Melchisedekowego najwyższym kapłanem na wieki.

1. Co potrzeba uważać w Melchisedeku 1-14. II. w czym ma podobny jest Chrystusowi 15-19. III. czemu zakon wspaniełi usługuje nam 20-28.

Albowiem ten * Melchisedek był król Salem, kapłan Boga najwyższego, który zaszedł drogę Abrahamowi, gdy się wraczał od porażki królów, i błogosławił mu.

2. Któremu i dziesięćiny ze wszystkiego udzielił Abraham; który najprzód wykłada się król sprawiedliwości, przed nieskazitelnego.

ROZDZIAŁ VIII.

12. A ponieważ kapłaństwo jest przeniesione, musi téż i zakon przeniesiony być.

13. Bo ten, o którym się to mówi, innego wydanego jest pokolenia, z którego żaden nie służył ołtarzowi.

14. Albowiem jawna jest, iż z pokolenia Judowego * poszedł Pan nasz, o którym pokoleniu nie z strony kapłaństwa nie mówił Mojżesz.

II. 15. Owszem obficie to jeszcze z tego jawna jest, iż powstał inszy kapłan według porządku Melchisedekowego.

16. Który się stał nie według zakonu przykazania cielesnego, ale według mocy żywota nieskazitelnego.

ROZDZIAŁ IX.

1. Co potrzeba uważać w Melchisedeku 1-14. II. w czym ma podobny jest Chrystusowi 15-19. III. czemu zakon wspaniełi usługuje nam 20-28.

Albowiem ten * Melchisedek był król Salem, kapłan Boga najwyższego, który zaszedł drogę Abrahamowi, gdy się wraczał od porażki królów, i błogosławił mu.

2. Któremu i dziesięćiny ze wszystkiego udzielił Abraham; który najprzód wykłada się król sprawiedliwości, przed nieskazitelnego.

AD HEBRAEOS 7. 8.

17. Albowiem tak świadczy: Tys który usiadł * na prawicy stolicy wielmożności na niebieskich; * ^{1. Makr. 16.19. Żyd. 1.3. r. 12.2.}

2. Sługa będąc świętym, a prawdziwego onego przybytku, który Pan zbudował, a nie człowiek,

3. Albowiem każdy najwyższy kapłan ku ofiarowaniu darów i ofiar żywa poświęcony, skąd potrzeba było, aby i ten miał, coby ofiarował.

4. Bo gdyby był na ziemi, nie byłby kapłanem, pókiby zostawali oni kapłani, którzy według zakonu dary ofiarują,

II. 5. Który służył kszatakowi * i cieniowi rzeczy niebieskich, jako Mojżeszowi od Boga powiadziane było, gdy miał dokonać przybytku: Patrzajcie, (mówi), abyś uczynił wszystko według kształtu, który jest okazany na tej górze.

6. Ale teraz nasz kapłan ten zaniegieszego urzędu dostąpił, im jest pośrednikiem lepszego * przymierza, które lepszemu obietnicami jest utwierdzone.

7. Bo gdyby ono pierwsze było bez przygany, ledwieby wtóremu nie szukano miejsca.

III. 8. Albowiem ganiąc * Żydów, mówi: Oto dni idą, mówi Pan, gdy uczynię z domem Izraelskim i z domem Judzkim przymierze nowe.

9. Nie według przymierza, * którym uczynił z ojcami ich w dzień, którego im ujął za rękę ich, abym ich wywiódł z ziemi Egipskiej; albowiem oni nie zostali w tym przymierzu moim, a Jam ich zaniehdkał, mówi Pan.

10. Przetóż toż jest * przymierze, które postanowił z domem Izraelskim po tych dniach, mówi Pan: Dam prawa moje w myśli ich, i na sercach ich napiszę je, i będę * Bogiem ich, a oni będą ludem moim.

11. I nie będzie uczył żaden bliźni swego, i żaden brata swego, mówiąc: Poznaj Pana; albowiem wszyscy mię poznają, od najmniejszego z nich aż do największego z nich.

12. Bo miłościw będą nieprawościom ich, a grzechów ich i nieprawości ich nie wspomnę więcej.

IV. 13. A gdy mówi: Nowe; pierwsze czyni wiotobem; a to, co wiotęsze i starsze się, bliskie jest zniszczenia.

DO ŻYDÓW 9.

ROZDZIAŁ IX.

1. Postanowienia przybytku I-9. II. i obrędy aż do przybytku, który Pan zbudował, a nie potrzeba 15-23. IV. gdyż sam Chrystus w nowym testamencie ten urząd wykonywa 24-28.

A miałość * pierwsze ono przymierze ustawy okrodo służby Bożej i świętymce święck.

2. Albowiem sprawiony * był przybytek pierwszy, w którym był święczenik, i stół, i pokładne * chleby, który zwano świętą.

3. A za drugą zasłona był przybytek, który zwano * świętą, najświętszą, i skrynją.

4. Mając złotą, kadzielnicę, i skrynją przymierza * zewszad złotem powleczoną, w której było * wiatro złote, mające w sobie manne, i laska Aaronowa, która była zakwintną, i tablice ** przymierza.

5. A nad skrynją był * Cherubinowie chwaly, którzy zacięli * ublagalnię, o których rzeczach teraz nie potrzeba mówić o każdej z osobna.

6. A to gdy tak przygotowano, do pierwszego przybytku * zawsze wchodził kapłan, służby Boże odprawiając;

7. Ale do drugiego raz * w rok sam najwyższy kapłan, nie bez krwi, która ofiaruje sam za * się i za ludzkę nie-wiadomości.

8. Przez co daje znać Duch Święty, iż * jeszcze nie była objawiona droga do przybytku,

9. Który był wzorem na ten terażniejszy czas, w którym dary i ofiary bywają ofiarowane, które nie mogą w sumieniu doskonałym * uczynić tego, co służbę Bożą odprawuje;

II. 10. Tylko w pokarmach i w napojach i w różnym omywaniach i w ustawach cielesnych aż do czasu naprawienia włożone były.

11. Ale Chrystus * przyszedłszy, najwyższy kapłan przyszedłszy doń, przez większy i doskonalszy przybytek, nie ręką zbudowany, to jest, nie tego budynku;

12. Ani przez krew kozłów i cielców, ale przez własną * krew swoją wszedł do świętyni, znalazłszy wieczne odkupienie.

13. Albowiem jeżeli krew * wotów i ko-

złów i popiół jadowicy pokrapiający splugawione poświęca ku oczyszczeniu ciała;

14. Jakóż daleko więcej * krew Chrystusowa, który przez Ducha wienajnego samego siebie ofiarował nienajonym Bogu, oczyszczenie sumienie wasze od uczynków martwych ku służeniu Bogu * żywemu?

III. 15. I dlatego jest nowego testamentu pośrednikiem, aby, * gdyby śmierć nastąpiła na odkupienie onych występków, które były pod pierwszym testamentem, ci, którzy są powołani, wzjęli obietnicę wiecznego dziedzictwa.

16. Albowiem gdzie jest testament, potrzeba, aby śmierć nastąpiła tego, który czyni testament.

17. Bo testament * tych, którzy zmarli, mocny jest, gdyż jeszcze nie jest wazny, póki żyje ten, co testament uczynił.

18. Skąd ani on pierwszy testament bez krwi nie był poświęcony.

19. Albowiem gdy * Mojżesz wszszko przykazanie według zakonu opowiedział wszystkim ludowi, wzięwszy krew cielców i kozłów z wodą i z węgą szarłatową i z hizopem, i same księgi i lud wszszstek pokropił,

20. Mówiąc: Tęć się * krew przymierza, które wam Bóg przykazał.

21. Dlatego i przybytek i wszszko naczynie do służby Bożej należące krwią także * pokropił.

22. A niemal oczyszczone bywa, a bez krwi * krwią oczyszczone bywa, a bez rozlania krwi nie bywa odpuszczenie grzechów.

23. A tak potrzeba było, aby kszadyż przybytek, które są na niebie, temi rzeczami były oczyszczone, a same rzeczy niebieskie lepszymi ofiarami, niżeli te.

IV. 24. Albowiem Chrystus nie wszedł do świętyni ręką uczynioną, która była wizerunkiem prawdziwej, ale do samego nieba, * aby się teraz okazał przed oblicznością Bożą za nami.

25. A nie iżby często ofiarował samego siebie, jako najwyższy * kapłan wchodził do świętyni co rok ze krwią cudzą;

26. (Bo inaczej musiałby był często-

ROZDZIAŁ VIII.

I. Aby ten wzmianki misian, ceremonii zakonnych i obcięcie, aby niebieskimu przybytkowi służby 5-7.

III. Z Jeremiasza 8-12. IV. pokazuje, że stary testament poprawny potrzebował 13.

Ale suma tego, co się mówi, ta jest: iż takiego mamy najwyższego kapłana.

króć cierpieć od początku świata, lecz teraz przy stonczeniu wieków raz objawiony jest ku zgładzeniu grzechu przez ofiarowanie samego siebie.
 27. A jako postanowiono ludziom, raz * umrzeć, a potem * będzie sąd:
 *1.Moj.2.17. Jób.30.23. + Job.19.29. Ps.7.9.
 28. Tak i Chrystus, * raz będąc ofiarą, rowany na zgładzenie wielu grzechów, drugi raz się bez grzechu okazuje tym, którzy go * oczekują ku zbawieniu.
 *Rzym.5.6.s. 1.Petr.3.18. + Filip.2.10.

ROZDZIAŁ X.

I. Niedokonane obar zakonnych, iż na każdy rok powtarzano były 1-4. II. Chrystusowa ofiara jedyną wieczną 5. III. Dawidowe o tym świadectwo 6. IV. Nowa ofiara tym, którzy przystępują do łaski, porównanie 29-35. V. Nowe ofiarowanie 36. VI. Wiary podobać się 37-38.

Abowiem zakon mając * cień przyszych dóbr, a nie sam obraz rzeczy, jednakiemiż ofiarami, które na każdy rok ustawicznie ofiarują, nigdy nie może tych, którzy do nich przystępują, dokonamy uczynić.
 2. Bo inaczej przestanoby ich było ofiarować, przeto, żeby już nie mieli żadnego sumienia o grzechy ci, którzy ofiarują, będąc raz oczyszczeni.
 3. Ale przy tych ofiarach dzieje się przypominanie grzechów na każdy rok.
 4. Abowiem nie można rzec, aby krew * wotów i kozłów miała gładzić grzechy.
 II. 5. Przetoż wchodząc na świat, mówi: Ofiary i obiaty * nie chciałeś, aleś mi ciału sposobił.
 III. 6. Cakopalenia i ofiary za grzech nie upodobały się.
 7. Tedyż rzekł: Oto idę (na początek ksiąg napisano * o mnie), abym uczynił, o Boże! wolę twoję:
 8. Powiedziałwszy wyżej: Żeś ofiary i obiaty i cakopalenia i ofiary za grzech nie chciał, ani sobie upodobał, (które według zakonu bywają ofiarowane).
 9. Tedyż rzekł: Oto idę, abym uczynił, o Boże! wolę twoję; znosi pierwsze, aby wóte postanowił.
 10. Przez którą wolę jesteśmy poświęceni przez ofiarę ciała Jezusa. Chrystusa raz uczynioną.
 11. A wszelkie kapłan stoi na kaźdy dzień, służąc Bożą odprawując, a jednakiż ofiary częstokroć ofiarując, które nigdy grzechów zgładzić nie mogą.
 12. Lecz ten jedną ofiarę ofiarowawszy

szerszego karania goźtuz jest ten, kto- by Syna Bożego podeptał, i * krew przymierza, przez którą był poświęcony, za pospolitą miarą, i Duchu kaski zekłp? *2.Kor.11.31. + 1.Kor.11.35.
 30. Abowiem znamy tego, który powiedział: Mnie * pusta, Ja oddam, mów Pan; i zasie: Pan * sędzią będzie lud swó! *Rzym.12.19. + 5.Moj.32.36.

31. Strasznać rzec jest, wpaść w ręce Boga żywego.
 32. Wspominając na dni pierwsze, w których będąc oświeceni, znosiliśmy wielki bój * utrapienia,
 33. Lubo to, gdyście byli i utrapieniem i utrapieniem na * podziw uczynnikami, lub też gdyście się stali uczynnikami tych, z którymi się tak obchodzono.
 34. Abowiemście i z wiezieniami mego zenną utrapieni byli, i * rozchryceni majności waszych przyścisłe z * radoscią, wiedząc, że macie w sobie lepszą majność w niebie, * i trwając.
 35. Przetoż nie odzucacieje umności waszej, która ma wielką zapłatę.

V. 36. Abowiem cierpliwości wam potrzeba, abyście wolę Bożą czynić, odnieśli obietnicę.
 37. Boć jeszcze bardzo, bardzo macie, a oto ten, który ma przyjść, przyjdzie, a nie omieszka.
 VI. 38. A sprawiedliwy * wiary żyć będzie; a jeżeli się kto schraniał, nie kocha się w nim dusza moja.
 39. Lecz my nie jesteśmy z tych, którzy się schraniają ku pozyskaniu duszy

ROZDZIAŁ XI.

I. Powiedziałwszy, co jest wiara, II. dowodzi, iż nie inaczej wszyscy, którzy od początku świata zwiastali Boga się podobali, było przezarc w świętą jedność z ojcami, jak * być złączeni 35-40.

A wiara jest * gruntem tych rzeczy, których się spodziewamy, i dowodem rzeczy niewidzialnych.
 II. 2. Abowiem przez nią świadectwa doszli przodkowie.
 3. Wiara rozumieny, iż * świat jest sprawiony słowem Bożem, tak iż rzeczy, które widzimy, nie stały się z rzeczy widzialnych, ale z niezego.
 III. 4. Wiara lepszą ofiarę * ofiarował Abel Bogu, niżeli Kain, przez którą świa-

11. Wiara także Sara wzięła * noc ku porodowi, gdyż miała za wiernego tego, który obiecał.
 12. A przetoż z jednego, i * to obumarłego, rozplodziło się potomstwo, jako mnostwo * gwiazd niebieskich i jako piasek niezliczony, który jest na brzegu moriskim.
 13. Według wiary umarli ci wszyscy, nie wdziawszy obietnic, ale z daleka je upatrując, i cieszyli się niemi, i witali je i wyznawali, iż są gościami i przycho- dniami * na ziemi.
 14. Bo ci, którzy tak mówią, jawnie okazują, iż ojeźny szukają.
 15. A wprawdzie, gdyby byli na one pamiętali, z której byli wyszli, mieli do- syć czasu wrócić się zaś.
 16. Ale oni lepszej żądają, to jest niebieskiej; przetoż i sam Bóg nie wsty- dzi się nazywać * Bogiem ich, bo im- miastto zgotował.

7. Wiara obwieszony będąc od Boga * Noe o tén, czego jeszcze nie było widzieć, uczciwość wyświadczać, przygotował korab ku zachowaniu domu swego, przez który potępił świat, i stał się dziejczem sprawiedliwości tej, która jest z wiary.
 8. Wiara powołany będąc Abraham, usłuchał * Boga, aby poszedł na ono miejsce, które miał wziąć za dziedzictwo, i wyszedł, nie wiedząc, dokąd idzie.
 9. Wiara * mieszkał w ziemi obieca- nej jako w cudzej, mieszkając w namiotach z Izakiem i z Jakóblem, spólnymi dziejczami tójże obietnicy.
 10. Abowiem oczekiwał * miasta mającego grunty, którego sprawca i budownicem jest Bóg.

11. Wiara także Sara wzięła * noc ku porodowi, gdyż miała za wiernego tego, który obiecał.
 12. A przetoż z jednego, i * to obumarłego, rozplodziło się potomstwo, ja- ko mnostwo * gwiazd niebieskich i jako piasek niezliczony, który jest na brzegu moriskim.
 13. Według wiary umarli ci wszyscy, nie wdziawszy obietnic, ale z daleka je upatrując, i cieszyli się niemi, i witali je i wyznawali, iż są gościami i przycho- dniami * na ziemi.
 14. Bo ci, którzy tak mówią, jawnie okazują, iż ojeźny szukają.
 15. A wprawdzie, gdyby byli na one pamiętali, z której byli wyszli, mieli do- syć czasu wrócić się zaś.
 16. Ale oni lepszej żądają, to jest niebieskiej; przetoż i sam Bóg nie wsty- dzi się nazywać * Bogiem ich, bo im- miastto zgotował.

11. Wiara także Sara wzięła * noc ku porodowi, gdyż miała za wiernego tego, który obiecał.
 12. A przetoż z jednego, i * to obumarłego, rozplodziło się potomstwo, ja- ko mnostwo * gwiazd niebieskich i jako piasek niezliczony, który jest na brzegu moriskim.
 13. Według wiary umarli ci wszyscy, nie wdziawszy obietnic, ale z daleka je upatrując, i cieszyli się niemi, i witali je i wyznawali, iż są gościami i przycho- dniami * na ziemi.
 14. Bo ci, którzy tak mówią, jawnie okazują, iż ojeźny szukają.
 15. A wprawdzie, gdyby byli na one pamiętali, z której byli wyszli, mieli do- syć czasu wrócić się zaś.
 16. Ale oni lepszej żądają, to jest niebieskiej; przetoż i sam Bóg nie wsty- dzi się nazywać * Bogiem ich, bo im- miastto zgotował.

11. Wiara także Sara wzięła * noc ku porodowi, gdyż miała za wiernego tego, który obiecał.
 12. A przetoż z jednego, i * to obumarłego, rozplodziło się potomstwo, ja- ko mnostwo * gwiazd niebieskich i jako piasek niezliczony, który jest na brzegu moriskim.
 13. Według wiary umarli ci wszyscy, nie wdziawszy obietnic, ale z daleka je upatrując, i cieszyli się niemi, i witali je i wyznawali, iż są gościami i przycho- dniami * na ziemi.
 14. Bo ci, którzy tak mówią, jawnie okazują, iż ojeźny szukają.
 15. A wprawdzie, gdyby byli na one pamiętali, z której byli wyszli, mieli do- syć czasu wrócić się zaś.
 16. Ale oni lepszej żądają, to jest niebieskiej; przetoż i sam Bóg nie wsty- dzi się nazywać * Bogiem ich, bo im- miastto zgotował.

17. Wiarą ofiarował * Abraham Izaak, będąc kuszony, a ofiarował jednoroźnego ten, który był wziętą obietnicę. * 1 Moj. 22.9.

18. Do którego rzeczono: W Izaaku tobie będzie nazwane nasienie; * 1 Moj. 21.12. * Rzym. 9.7.

19. Uważając to, iż Bóg może i od umarłych wzbudzić; skąd go też w podobieństwie zmarłych wstania przyjął. * 1 Moj. 22.12.

20. Wiarą około przyszłych rzeczy błogosławił Izaak * Jakóba i Eżaw. * 1 Moj. 27.38.

21. Wiarą Jakób umierając, każdemu z synów Józefowych * błogosławił i poklonił się * i podparłszy się na wieżach łaski swojej. * 1 Moj. 48.12. * 1 Moj. 47.31.

22. Wiarą Józef * umierając, o wyśiętu synów Izraelskich wzmiankę uczynił, i z strony kości swoich rozkazał. * 1 Moj. 50.24.

23. Wiarą narodziwszy się * Mojżesz, był ukryty przez trzy miesiące od rodziców swoich, przeto, że widzieli nadobne dzieciętko, i nie bali się wyroku królewskiego. * 2 Moj. 2.2.

24. Wiarą Mojżesz, * będąc już dorosłym, zabrał się być zwanym synem córki Faraonowej. * 2 Moj. 2.11.

25. Raczęć sobie obrawszy, że rzeczesz mić z grzechu rozkosz, * 2 Moj. 2.15. * 2 Moj. 10.28.

26. Za większe pokładając bogactwo nad skarby Egijskie uraganie Chrystusowe; bo się ogładał na opłatać. * 2 Moj. 2.15. * 2 Moj. 10.28.

27. Wiarą opuścił * Egipt, nie bojąc się gniewu * królewskiego; bo jakoby widział niewidzialnego, mężnie sobie pozynał. * 2 Moj. 2.15. * 2 Moj. 10.28.

28. Wiarą, obchodząc * wielkanoc i wylanie krwi, aby ten, który tracił pierworodnych, nie dotknął się ich. * 2 Moj. 13.12.

29. Wiarą przeszli przez * morze Czerwone, jako po suszy, o co kusztwasy się Egiptozanie, potęmni. * 2 Moj. 14.22.

30. Wiarą mury Jerycha * upadły, gdy je obchodzono przez siedm dni. * 2 Moj. 6.20.

31. Wiarą Rachab * wsztępnica nie zginęła współ z niepostusznymi, przyjąwszy z pokojem szpiegów do rospody. * 2 Moj. 2.15. * 2 Moj. 2.25.

32. A coby więcej mam mówić? Bo by mi czasu nie stało, gdybym miał powiadać o * Giecieonie i * o Baraku i o

Sansonie * i o * Jofie i o * Dawidzie i o * Samueli i o prorokach. * 1 Sam. 16.13. * 1 Sam. 17.50. * 1 Sam. 17.51. * 1 Sam. 17.52.

33. Którzy przez * wiarę zważyli królestwa, czynili sprawiedliwość, dośstepowali obietnic, lwom paszczęki zawierali. * Dan. 6.16.

34. Zagaszali moc * ognia, uchodzili ostrza * i mieczów, mocnymi * się stawiali z niemocnych, mężnymi * bywali na wojnie, wojska cudzoziemców * do uciekania przywodzili. * Dan. 3.25. * 1 Krol. 19.2. * 2 Krol. 4.15. * 1 Krol. 17.21. * 2 Krol. 4.10. * 2 Krol. 7.21.

IV. 35. Niewiasty odbierały * umarłych swoich wzbudzonych; a druzdy są na próbach rozczagnieni, nie przyjąwszy wyhawienia, aby lepszego dostąpił zarobku twychństwa. * 1 Krol. 17.23.

36. Druzdy zaśie pośmieniwisk i biaczowania doświadczyli, nadto i związek * więziennia. * 2 Krol. 20.2.

37. Byli * kamionowani, piłą przecierani, kuszeni, mieczem zabijani, chodzili w owczych * i w kozich skórzach; byli w niedostatku, w ucisku, w nie-wczasach; * 1 Krol. 21.13. * 2 Krol. 1.8.

38. (Których nie był świat godzien;) tułali się po pustyniach, i o górach, i jaskiniach, i jamach ziemi.

39. A ci wszyscy świadectwo otrzymawszy przez wiarę, nie dostąpili obietnicy.

40. Przeto, że Bóg o nas coś lepszego przejrzał, aby oni bez nas nie stali się doskonałymi.

ROZDZIAŁ XII.

I. I od tych ojców, których wliczył 1. 2. II. I od Chrystusowego przykłada Żydów do ceterpłowości i stateczności upomina 3-10. III. Uczy, że dożeznego narządzenia Pańskiego nie mamy, według zdanii, do którego znaczą 11. 12. 6. Uczy, że przy sobie wystrawia 12-28.

Przełoż i my, mając tak wielki około siebie leżący obłok świadków, złożyszysz wszelaki * ciężar i grzech, który nas smadnie obstepuje, przez ceterpłowość biężny w zawoździe, który nam jest wystawiony; * Rzym. 6.4. * Ebr. 4.25. * Ebr. 3.8. * 1 Piotr. 3.1.

2. Patrząc na Jezusa, wodza i do konczyciela wiary, który dla wystawionej sobie radości, podjął * krzyż, wgardziwszy sromotę, i usiadł na prawym stolcu * Bożęj. * 1 Piotr. 1.11. * 1 Piotr. 1.13. * 1 Piotr. 1.14.

II. 3. Przełoż urwając, jaki jest ten, który podejmował takowe od grze-

szników przeciwko sobie sprzeciwianie, abyście oświebili w umysłach waszych, nie ustawali. * 2 Moj. 19.12.

4. Jeszcze się aż do * krzewi nie sprzeciwili, walcząc przeciwko grzechowi. * 1 Krol. 10.3.

5. Czyliście zapamiętali napomnienia, które wam jak synom mówi: Synu * mój, nie lekce sobie poważaj karęni Pańskie, a nie trać serca, gdy od niego bywasz karany. * 2 Przyp. 3.11.

6. Albowiem kogo Pan * mija, tego karze, a smaga każdego, którego za syna przyjmuję. * Objaw. 3.19.

7. Jeżeli znosicie karanie, Bóg się wam ofiaruje jako synom; albowiem któryż jest syn, którego ojciec nie karze? * 2 Krol. 12.10.

8. A jeśli jesteście bez karania, którego wszyscy są uczestnikami, tedyście bękartami a nie synami.

9. A nadto cielesnych ojców naszych mieliśmy, którzy nas karali, a baliśmy się ich; zaś daleko więcej nie mamy być poddani * Ojcu duchów, abyśmy żyli? * 2 Krol. 12.10.

10. Albowiem oni na mało dni, jako się im zdało, nas karali; ale ten ku pokrzyżkowi naszemu na to, abyśmy byli uczestnikami świętobliwości jego.

III. 11. A wszelkie karanie, gdy przytomne jest, nie zda się być wesołe, ale smutne; lecz potem owoc sprawiedliwości spokojny przynosi tym, którzy są przez nie wyowoczeni.

IV. 12. Przeto opuszczone ręce, i zmdłone kolana wyprostujcie.

13. A czyście koleje * proste nogami waszemi, iżby to, co jest chromego, wione było. * Ps. 73.2.

14. Pokoju * nasładujcie ze wszystkichimi i * świętobliwości, bez którejżaden nie ogląda Pana; * Rzym. 12.18. * 2 Kor. 13.11. * 1 Mat. 5.8.

15. Upatrując, * żeby kto nie odpadł od łaski Bożęj, a żeby który korzeń gorzkości nie podrósł, a nie przekażł i przesał się ich wiele nie pokalał; i przesał się ich wiele nie pokalał; * 2 Kor. 13.11.

16. Aby kto nie był wsztępnym, albowiem sromota, jako Eżaw, który za potęwając jedną sprzedał * pierworodziwo swoje. * 1 Moj. 25.33.

17. Albowiem wście, iż i potem, gdy chciał odziedziczyć błogosławieństwo, był odrzucony; bo nie znalazł * miejsca pokuty, choć jęł z płaczem szukał. * 1 Moj. 27.38.

18. Boście nie przystąpili * do góry, która się da dotknąć, i do ognia gorzącego, i do wichru, i do ciemności i do burzy, i do dźwięku trąby, i do głosu sów, który ci, co skłyszeli, prosili, aby więcej * nich nie mówiono; * 2 Moj. 20.18. * 19. 5 Moj. 5.5.

20. (Albowiem nie mogli znieść tego, co im rozkazywano: Gdyby się * bydele góry * dotknęło, będzie ukamionowane, albo pociekaniem przebite. * 2 Moj. 19.13.

21. A tak straszne to było, co widzieli, że też Mojżesz rzekł: Ułakęm się i drze.)

22. Altecie przystąpili do góry Syon, i do miasta Boga * żywego, do Jeruzalenu niebieskiego, i do niezliczonych tysięcy Aniołów; * Gal. 4.26. * Objaw. 21.2.

23. Do wálnego zgrumadzenia, i do zebrańia pierworodnych, którzy są spisani w niebie, i do Boga, sędzkiego wszystkich, i do duchów sprawiedliwych i dośskonałych;

24. I do pośrednika nowego testambria pierworodnych, który sa spisane w niebie, i do krwi pokropienia, lepsze rzeczy mówiącej niż * Abłowa. * 1 Moj. 4.10. * Zm. 11.4.

25. Patrząc, abyście nie gardzili tym, który mówi; albowiem jeźli oni nie * uszli, którzy gardzili tym, który na ziemi na miejscu Bożem mówił, daleko więcej my, jeźli się od tego, którego więcej my, jeźli się od tego, którego więcej my, odwrócimy; * 2 Kor. 4.2.2.

26. Ktorego głos na on czas poruszył był ziemia, a teraz obiecał, mówiąc: Jeszcze ja raz * poruszę nie tylko ziemię, ale i niebiosa. * 2 Kor. 4.2.2.

27. A to ze mówi: Jeszcze raz, pokazuje zniestienie rzeczy chwytających się, jako tych, które sa wazyzione, aby zostawały te, które się nie chwytają.

28. Przeto przyjmując królestwo nie chwytające się, miejny łaskę, przez którą służmy przyjemnie Bogu ze wstydem i z uczeiwością.

29. Albowiem Bóg nasz jest * ogniem trawiącym. * 2 Moj. 12.34.

ROZDZIAŁ XIII.

I. Zaleca miłość, gościnność 1-3. II. I. makożstwo 4. III. od łakomstwa odwróci 5. IV. w nadzieję opatrzenia. V. postępujące, w którym postępują do nieba. VI. w nadzieję, w którym postępują do nieba. VII. łakomstwa zaleca 14-25.

Miłość braterska * niech zostaje. * Rzym. 12.10.

2. Nie zapominajcie ochoty * ku gościnom; albowiem przez tę niektórzy nie

wiedząc, Anioły za + goście przyjmowali. *Rzym.12.13. 1.Pet.4.9. 1.1Kor.13.1. 1.1Kor.13.3. 3. Pamiętajcie na więźniów, jakobyście spółwięźniami byli; na utrapionych, jako ci, którzy też w ciebie jesteście. II. 4. Uczciwo * jest małżeństwo między wszystkimi, i łożo niepokalane; ale wsteczniczków + i cudzołożników Bóg będzie sądził. III. 5. Obocowanie wasze niech będzie bez zakamstwa, przestawiając na tém, co macie; boć sam powiedział: Nie zaniecham * cię, ani cię opuszczę; * 5.Moj.31.8. Jer.1.5. 1.Kor.23.20.

IV. 6. Tak abyśmy śmieło mówić mogli: Pan mi jest * pomocnikiem, nie będą się bać, aby mi co miak uczynić ożłobik. * 2.Moj.20.14. 1.1Kor.6.9.10. V. 7. Pamiętajcie na wodzów waszych, którzy wam mówili słowo Boże, których obocowania koniec upatrując nasładowacie wiary ich. 8. Jezus Chrystus * wczoraj i dziś, tenże i na wieki. * Objaw.4.17.

VI. 9. Za naukami rozmaitemi i obco mi nie uścieście się; albowiem dobra rzecz jest, aby łaską * było utwierdzone serce a nie pokarami, które nie pomogły tym, co się nimi bawili. * Jer.9.8. Eze.4.14.

10. Mamy oltarz, z którego nie mają wolności jeść ci, którzy przybytkowi służą.

11. Albowiem bydląt, * których krew bywa wnoszona za grzech do świątynicy przez najwyższego kapłana, tych ciak palone bywają za obozem. * 2.Moj.25.11. 23. Moj.4.7. 1.18. 27.

12. Diabeł i Jezus, aby poświęcił lud własną krwią swoją, za bramą uciepiał. 13. Wynijdnąż tedy do niego za oboz, nosząc urąganie jego.

VIII. 14. Albowiem nie mamy tu miastą * twarżego, ale ońskiego przyszedłgo szukamy. * 1.Pet.2.11. * Zp.11.10. Ten list do żydów napisany w Włochach przez Tymoteusza.

ROZDZIAŁ I.

I. Jakoba święty, świątyni 1-4. II. modlitwy 5-12. III. Jakoba święty, chroniący 10-13. V. Pokasy kn złama nie są od Boga 13-16. VI. gdyż on jest wszystkich dobrych rzeczy sprawca i Panom 17-21. VII. Ja-ko się mamy z słowem Bożem chołodzić 22-25. VIII. i czeń nabożeństwo nasze oświadczać 26. 27.

Jakob, sługa Bóży i Pana Jezusa Chrystu-

15. Przetóż przez niego ofiarujmy Bogu ofiarę * chwaly ustawicznie, to jest, owoce warg wynawajających, imienia jego. * Ps.50.23. Oze.14.2.

16. A dobroczynności i udzielenia nie przepominajcie; albowiem się Bóg w taktach ofiarach kocha.

17. Bądźcie postusami * wodzom waszym, i bądźcie im poddani; albowiem oni czują nad duszami waszemi, jako ci, którzy liczbę, oddać mają; aby to z radością czynili, a nie z wrzodychaniem; boć wam to nie jest pożyteczne. * Filip.2.29. 1.Pet.5.12.

18. Módlcie się * za nami; albowiem ufamy, iż mamy dobre sumienie, jako ci, którzy się chcemy we wszystkichém dobrze zachować. * Filip.4.19.

19. A tém więcej proszę was, abyście to czynili, abym wam tém rychlej był przywrócony.

20. A Bóg pokój, który wywiódł od umartych we krwi przynierza wiecznego, o nego wielkiego pastersza owiec, Pana naszego Jezusa,

21. Niech was doskonalszymi * czyni w każdym uczynku dobrym ku czynieniu woli swojej, sprawiając w was to, co przyjemnego przed obliczem jego, przez Jezusa Chrystusa, któremu niech będzie chwala na wieki wieków. Amen. * Filip.4.19.

22. A proste was, bracia! znoście cierpliwie słowo napominania tego; boćmoi do was krótko pisał.

23. Wiedziecie o bracie Tymoteuszu, że jest wypuszczony, z którym (jeżeli bym rychło przyszedł), ogładam was.

24. Pozdróćcie wszystkich wodzów waszych, i wszystkich świętych. Pozdraviają was bracia z Włoch.

25. Łaska niech będzie z wami wszystkimi. Amen.

List powszechny Ś. Jakoba Apostoła.

stusa, dwunastu pokoleńiami, które są w rozprószeniu, zdrowia żywy.

2. Za największą * radość mieście, bracia moi! gdy w rozmaite pokusy wpadacie, * Rzym.5.3. 2.Kor.7.4.

3. Wiedząc, iż doświadczenie wiary waszej sprawuje cierpliwość;

4. A cierpliwość niech ma doskonalić uczynek, żebyście byli doskonali i zupełnie, którzyby na niczem nie schodzili.

II. 5. A jeśli komu z was schodzi na mądrości, niech prosi u Boga, który ją szczerze wszystkim daje, a nie wymawia; i będzie mu dana. III. 6. Ale niech prosi z wiary, * nie nie wątpiąc; albowiem kto wątpi, jest podobny wadzi morskiemu, który od wiatru podryty i mionaty bywa. * Mat.7.7. 1.1. 23. 24. 1.1Kor.11.9. Jan.16.23.

7. Bo niechaj nie mniema ten ożłobik, aby co miał wziąć od Pana. 8. Mąż umysłu dwoistego jest niestały w wszystkich drogach swoich. 9. A niech się chlubi brat niskiego stanu w wywyższeniu swoim, IV. 10. A bogaty w poniżeniu swoim; bo jako kwiat trawy * przemienie. * Ps.102.12. Ps.103.15. 154.40. 6. 1.1Pet.1.24.

11. Albowiem jako słońce, kiedy weszło z gorącością, ususzło trawę, a kwiat jej opadł, i zginęła ona siłczość kształtu jego: tak i bogaty w drogach swoich uwiędzie. 12. Błogosławiony mąż, który * znosi pokuszenie; bo gdy będzie doświadczone, weźmie + koronę żywota, którą obiecał Pan tym, którzy go miłują. * Job.5.17. 1.1Pet.1.12. 2.1. 1.1Kor.2.2. 2.1. Tym.4.7.18.

V. 13. Żaden, gdy bywa kuszony, niech nie mówi: Od Boga kuszony bywam; bo Bóg nie może kuszony być we złem, a sam nikogo nie kusi.

14. Ale każdy, gdy bywa kuszony, gdy od swoich własnych pożądliwości bywa porażony i przynęcony. 15. Żatém pożądliwość poczawszy, rodzi grzech, a grzech będąc wykonany, rodzi śmierć. 16. Nie błaznieć, bracia moi miłi!

VI. 17. Wszelki datek dobry, i wszelki dar doskonały z góry jest, zstępujący od Ojca szańkości, u którego nie masz odmiany, ani zamięnienia na wstecz się wracającego. 18. Który, przeto że chce, porodź nas słowem prawdy ku temu, żebyśmy byli niejakimi pierwiastkami stworzenia jego. 19. A tak, bracia moi miłi! * niech będzie każdy człowiek prędko ku słu- chanu, ale nierychły ku + mówieniu, i nierychły ku gniewowi. * Kam.5.1. 1.1Pet.1.17. 1.18. 1.1Kor.7.9.

ROZDZIAŁ II.

I. Brakowań w osobach z wiary Chrystusowej się wami, ale ją trzebą uczynkami miłostkami oświadczać 14-20. III. przykładem Abrahama patriarchy 21-24. IV. i Rachaby 25. 26.

Bracia moi nie miejcie z brakowa- niem * osób wiary Pana naszego Jezusa Chrystusa, który chwalebny jest. * 3.Moj.19.15. 5.Moj.10.18. 25.Kor.13.7. Job.24.19. * 1.1Pet.24.23. Dze.10.34. Rzym.2.11.

2. Albowiem gdyby wszedł do zgro- madzenia waszego mąż, mając pierścień złoty w szacie świetnej, a wszedłby też i ubogi w podłóm odzieniu:

3. I wejrzelibyście na tego, co ma świetna szatę, a rzeklibyście mu: Ty! siadź sam poczciwie! a ubogiemu byście rzekli: Ty! tam stoj, albo siadź tu pod podnożkiem moim!

4. Azaście już nie uczynili różności między sobą, i nie staście się sądzami myśli złych?

5. Słuchajcie, bracia moi miłi! aząd Bóg nie obrał ubogich na tym świecie, aby byli bogatymi w wierze, i dziedz-